

ΑΠΡΙΛΙΟΣ ΜΑΪΟΣ
1961
Ετος Α' Αρ. αρι.
11-12
Τιμή Δραχ. 1.50
Τυποφόρος Συντάκης
Χαράλ. Δυσαρδίδης

ΤΟ ΒΗΜΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γραφεῖα
Εξεινος Λέσχη
Θεσσαλονίκης
Βενιζέλου 20
Τηλέφ. 77-315

ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ ΑΚΡΙΤΑΙ

ΣΕΙΡΑ ΑΡΩΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ Κ. ΧΑΡΑΛ. Π. ΚΙΑΓΧΙΔΟΥ

Δ' (τελευταίον)

Έκδικαμε εἰς τὸ πρῶτον ἀρδονον μας μιαν ἴστορικην ἀνασκόπησιν περιληπτικήν, περὶ τῆς τεραστίας συμβολῆς τῶν Ποντίων Ἀκριτῶν εἰς τοὺς ἀγράντας τοῦ "Ἐθνους".

Ἐνσυνεχίσαμε εἰς τὰ ἐπόμενα ἀρθρα μας (Β' καὶ Γ') ἀναφερόμενος εἰς τοὺς ἀκληρούς τὸν ἀγράνταν καὶ τὰς ὑπερανθρώπους θυσίας οὐτῶν εἰς τὴν ἐλευθέραν Πατρίδα.

Θ' ἀπειλέσθη παραλογισμός, δάν τις ἐπικρή τὰ διεκδικήσθη μονοπάλιον πατρίων τεμοῦ μάνον διὰ τοὺς Ἀκριτας τῶν συνδρομῶν, διότι οὐ Ελλάδει ἀπὸ τῷ ηρωας απεφανεύσθων μὲν δάφνας.

Ἐν προκειμένῳ διμώς πλὴν τῶν ἡρωαμάνων ἔργων καὶ φυσίας, διαφερούσας κατὰ βαθμὸν καὶ μορφὴν, ἀντέρειν τοὺς δέοντος, εἰς τρόπον ὅστε κρινομένους τῶν ὑπερανθρώπων θυσιῶν τῶν Ἀκριτῶν βαθμολογικῶς καὶ δικαίως, ἀδιστάκτες δύναται τις νὰ τοὺς κατατάξῃ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν ἔξαιρετῶν αιμοδοτῶν τοῦ "Ἐθνους".

Καὶ ἔξηγον μεθα : "Υπάρχει τεραστία διαφορὰ μεταξὺ τὰς ἑκατὸν ὀλ. ὅποιοι προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς στημάτης γενικοῦ συναγερμοῦ καὶ ἑκείνων οἱ δροῖοι, διαν τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων κοιμῶνται ἡσυχοὶ εἰς τὰ σπίτια των, αὐτοὶ τελοῦν ἐγρηγόρους, ὃς οἱ σημεῖοι νεκροῦ τυνος μετάποντον ἔργων καὶ μελέτην, παρὰ εἰδικῶν ἀρμοδίων τοῦ Κράτους. Καὶ ἔχεται κατόπιν τὸ καθήκον τῆς κοινωνίας.

Πρέπει οἱ Ἀκριτοί μας πληθυνομούντας τὸν ἔσχατον διανομήν τοῦ "Ἐλληνας" συμπαραστάτας.

Μετὰ τὴν ἔμπρακτον Κρατικὴν προστασίαν, θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡθικὴ προστασία τῆς κοινωνίας, η δύοια διὰ ἀποτέλεση τὴν ἀποκρυπτάλλωσιν τῆς στοιχίης τοῦ "Ἐθνους", πρὸς τὸν ἀγράνταν ισθμίον τῆς Πατρίδος.

Κράτος καὶ Κοινωνία, δύνανται νὰ καταστοῦν η ζωγόνος δύναμις τῶν Ἀκριτῶν μας. Μπροστὸν ν' ἀποτελέσουν τὸ βασικὸν ἐμβόλιον ἀναγκωγοῦσσεως τῶν δυνάμεων αὐτῶν.

Εἶναι ἔκεινοι ποὺν ἔξακολουθοῦν νὰ προσφέρουν μεγίστης ὑπηρεσίας εἰς τὸ "Ἐθνος", ίδιαζόντης μορφῆς, πολυσυνθέτους καὶ πολυμόρφους, ἐν τῷ συνόλῳ των, η δύναμη την ἀντομάτως, τὰ εὑρενή αἰσθήματα τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν καὶ ίδον τὸ παραδείγμα :

Οταν τὴν 30ην Οκτωβρίου 1949 οἱ καμπάνες τῶν ἑκατηνῶν ἥχουσαν τὸν "Ἐθνικὸν Συναγερμόν", τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης καὶ Ἀνθρωπίνης Ἀλληλεγγύης, τεραπούσεις χιλιάδες δεμάτων ἡσαν στὶς ἔξωπορτες τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἔτοιμα νὰ παραληφθοῦν ἀπὸ τὰς Ἐπιτροπάς καὶ τὰ δέματα ἐκείνα ὑπῆρχαν ἡ πόστη εἰς τὸ εῖδος τῆς Πανελλήνιος Κοινωνίης ἐκδήλωσις ὑπὲρ τῶν ἐπαγαπατούμενών κατόπιν τῶν κατασταφέντων εἰς τοὺς συμμοριοπολέμους, χωρίων.

Πόσα πράγματα θὰ μποροῦσαν νὰ γίνονται τὰ περιόδους ἀπὸ τὴν καρύτινον αὐτοδειγμένον ψυχικὸν θησαυρόν, Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν! Ποιάν τεραστία, ἀπήχησιν θὰ είχε εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἀκριτῶν μας η τοιμήτης ἐκδῆλος στοργὴ τῶν εἰς τὰ κέντρα βιούντων Ἑλλήνων πολιτῶν!

"Η μεγίστη ὁμολογούμενως, Ἐθνικὴ αὐτὴ Παρακαταθήη, ἀπειλέσθη ἀναμφιβόλως, εἰδικῶς διὰ τοὺς Ποντίους, Θελαν ἐπιταγήν, μετὰ φρονκευτικῆς εὐλαβείας τηρουμένην, τόσον εἰς τὸν Πόντον" δύον καὶ εἰς τὴν ἐλευθέραν Πατρίδα.

Αναφέραμε εἰς τὰ προηγούμενα ἀρθρα μας, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ τώρα, διὰ δὲν ἀρκοῦν τὸ ἔγκωμα, δὲν ἀρκοῦν οἱ τίτλοι, οὐδὲ οἱ ἐνθύμουσιοι μας περὶ τῶν τοιούτων θυσιῶν τὸν τοῦ "Ἐθνους".

Τὸ Μέγα Θεικόν τοῦτο Προδρόμιον, τῆς φωνηρέσσας δηλονότι ισοβίως, τῶν πυλῶν τῆς Πατρίδος, τὸ ἔχοντος κατὰ μέγιστην μέρος οἱ Πέντοι Αχρίται, διὰ τοὺς δροῖον καὶ ὑπερφανεύμενα.

Η μεγίστη ὁμολογούμενως, Ἐθνικὴ αὐτὴ Παρακαταθήη, ἀπειλέσθη ἀναμφιβόλως, εἰδικῶς διὰ τοὺς Ποντίους, Θελαν ἐπιταγήν, μετὰ φρονκευτικῆς εὐλαβείας τηρουμένην, τόσον εἰς τὸν Πόντον" δύον καὶ εἰς τὴν ἐλευθέραν Πατρίδα.

Αναφέραμε εἰς τὰ προηγούμενα ἀρθρα μας, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ τώρα, διὰ δὲν ἀρκοῦν τὸ ἔγκωμα, δὲν ἀρκοῦν οἱ τίτλοι, οὐδὲ οἱ ἐνθύμουσιοι μας περὶ τῶν τοιούτων θυσιῶν τὸν τοῦ "Ἐθνους".

Αι ηδικαὶ ἀμοιβαὶ εἴναι μέσα ἵκανοποιήσεως τῆς ἐνστατώδως καὶ ἀναλλοίωτον ἀνθρωπίνης ἀνύψωμας.

Ἄδητοι δύος, τότε μόνον καθίστανται αἰσθητὰ διαν πλούτους τοὺς ἀνθρωπώπους ἔχοντας τὰ στοιχεῖωδε τούλαχτον ποδές τοῦ ζῆν ἀναγκαῖα "Ἐν ἔναντι πειρατώσεων, ὃς εἴναι φυσικὸν ἀποτελεῖν τὴν λαμπρότεραν ἔσων ἡμίανην δέσμην, ἀκτινοβολῶν δύος ἐπὶ ἀψύχων τῆς φύσεως αὐτῶν ἀντικείμενων κατόπιν τῶν κατασταφέντων εἰς τοὺς συμμοριοπολέμους, χωρίων.

Πέιναν έχειν εἰς τοὺς ἀναγκώστας, διεῖ αἱ ἀνωτέρως ἀλλήλεσσι μακράν ἀπέκονται ἀπὸ εὐτελῆ πολιτικῶν.

Ἄποτελον μόνον ἀπτικευμενικὴν μαρτυρίαν μιᾶς καταστάσεως τῶν Ἀκριτῶν μας πληθυνομού, η ἔργων τοῦ βιοτίου καὶ κοινωνίου ἐπιτελοῦν τῶν δροίων, πρέπει ν' ἀποτελέσθη ἀντικείμενον σοβαροῦ ἀναφέροντος, διλων τῶν ὑγειῶν σκηνοπομένων τῶν ἀνθρωπῶν μας πληθυνομού.

Τὰ διατάρα ταῦτα εἴναι τὰ ἔκτης : 1) Σοβαραὶ οἰκονομικαὶ ἔνσχυσεις, χωρὶς αὗται νὰ ἔχωσι τὴν ἀνθρώπων τῶν συνήδησην διετελεῖσθαι. 2) Εἰδικοὶ προστατευτικοὶ Νόμοι, διὰ τὴν διαπλαγὴν τῶν ἀπὸ κάθε εἰδόντων οἰκονομίας. 3) Εἰδικοὶ Νόμοι δυνάμεις τῶν δροίων τὰ τένα τῶν Ἀκριτῶν, κατὰ ἔνα λογικὸν ποσοστὸν καὶ δὴ τῶν ἀποδειγμένων ἀπόδοσιν, νὰ ἔχωσι δικαίωμα Κρατικῆς "Υποτροφίας. 4) Καταβόλη τῆς ἀξίας τῶν ἐπιταχθέντων (ἀγελάδων, προβάτων, αἰγῶν) κατὰ τὸ ἔτος 1941 ωπὸ τοῦ Εθνικοῦ Στρατοῦ. 5) Η προτίμησις κατὰ διάλογον ποσοστὸν τῶν τεκνῶν τῶν Ἀ-

κριτῶν περιοχῶν διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς Στρατιωτικὰς Σχολὰς τοῦ Κράτους, διῶγκ τῶν οἰκιών καὶ εἰς τοὺς τοιάντας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Αστυνομίας Πόλεων. 6) Η κατὰ προτίμησιν πρόσδηλης εἰς τὴν ποσοτικούντας τῶν διαφέρων δρεμάνων περιοχῶν. 7) Η προστίμησις διωρέαν διαφέρων δρεμάνων δύον πρόσδηλης ἀνάπτυξην τῆς θεραπείας τοῦ Κράτους. 8) Η ἀπειλής διωρέαν διωρέαν δύον πρόσδηλης συναγερμού καὶ ἑκείνων τῶν διαφέρων δρεμάνων περιοχῶν. 9) Εἴδοντας την διαδοχὴν τῶν ποσοστῶν, τῶν τεκνῶν τῶν κατοίκων τῶν Ἀκριτῶν περιοχῶν. 10) Εἴδοντας την διαδοχὴν τῶν ποσοστῶν, τῶν τεκνῶν τῶν κατοίκων τῶν δικαίων καὶ δικαιωμάτων δύον πρόσδηλης συναγερμού καὶ διωρέαν δύον πρόσδηλης συναγερμού.

Μετὰ τὴν ἔμπρακτον Κρατικὴν προστασίαν, θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡθικὴ προστασία τῆς κοινωνίας, η δύοια διὰ ἀποτέλεση τὴν ἀποκρυπτάλλωσιν τῆς στοιχίης τοῦ "Ἐθνους", πρὸς τὸν ἀγράνταν ισθμίον τῆς Πατρίδος.

Κράτος καὶ Κοινωνία, δύνανται νὰ καταστοῦν η ζωγόνος δύναμις τῶν Ἀκριτῶν μας. Μπροστὸν ν' ἀποτελέσουν τὸ βασικὸν ἐμβόλιον ἀναγκωγοῦσσεως τῶν δυνάμεων αὐτῶν.

Διὰ τὸν ἀνωτέρων σημεῖον, θὰ μένουν τὸν ἔχονταν ἡ πόστη εἰς τὸ εἶδος τῆς Πανελλήνιος Κοινωνίης ἐκδήλωσις ὑπὲρ τῶν ἐπαγαπατούμενών κατόπιν τῶν δυνάμεων αὐτῶν τὸ παραδείγμα :

Οταν τὴν 30ην Οκτωβρίου 1949 οἱ καμπάνες τῶν ἑκατηνῶν ἥχουσαν τὸν "Ἐθνικὸν Συναγερμόν", τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης καὶ Ἀνθρωπίνης Ἀλληλεγγύης, τεραπούσεις χιλιάδες δεμάτων ἡσαν στὶς ἔξωπορτες τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἔτοιμα νὰ παραληφθοῦν ἀπὸ τὰς Ἐπιτροπάς καὶ τὰ δέματα ἐκείνα ὑπῆρχαν ἡ πόστη εἰς τὸ εῖδος τῆς Πανελλήνιος Κοινωνίης ἐκδήλωσις ὑπὲρ τῶν ἐπαγαπατούμενών κατόπιν τῶν εἰδούτων ιατρών ή ποστούς της Επιτροπής της Πατρίδος.

Ἄποτελον μόνον ἀπτικευμενικὴν μαρτυρίαν μιᾶς καταστάσεως τῶν Ἀκριτῶν μας πληθυνομού, η ἔργων τοῦ βιοτίου καὶ κοινωνίου ἐπιτελοῦν τῶν δροίων, πρέπει ν' ἀποτελέσθη ἀντικείμενον σοβαροῦ ἀναφέροντος, διλων τῶν ὑγειῶν σκηνοπομένων τῶν ἀνθρωπῶν μας πληθυνομού.

</

ΤΟ «ΒΗΜΑ»,
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

- 1) Έσωτερικού
Έποσια δρχ. 30
Έξαμνος > 15
Δήμαιν, Κοινοτήτων, Όργανοι σώματων, Σωματείων κτλ.
Έποσια > 100
Έξαμνος > 50
- 2) Έξωτερικού
Έποσια δολ. 2
Έξαμνος > 1
- Υπεύθυνος Συντάξεως
Χαρδαλιάπος Λυσαρίδης
Πλατεία Διοικητηρίου 3
- Υπεύθυνος Τυπογραφείου
Άγηστός Σούλας
Άλεξανδρείας 58

Η ΠΟΛ'

Τοῦ κ. Αγ. Φωστηροπούλου

Η Κωνιπολις ήτο τὸ ἔθνικὸν κέντρον τοῦ ὑποδούλου Ἐλληνισμοῦ. Διὰ τοὺς Ποντίους ἡτο δι. τοι ποσοσφιλέστερον καὶ ωραιότερον, ὃ θύλος, ποὺ ἐδέμαντες καὶ ἐδύναμεν τὴν ψυχὴν τοῦ. Ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἓως τὴν προχωρημένην ἡλικίαν την Πόλιν δραματίζοντο Ἐθνικὴν Κιβωτὸν καὶ πόλιν διεσπεύσαντο. Αὶς μίνα φάσιν τιμαιούχον τὸν Χατζῆ Σαλόγλην ἔκαμε ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Σάντας, ποὺ εἶχε ἀποτέλεσμα νὰ νικηθῇ, νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ χάσῃ καὶ τὸ κονάκι τοῦ τῆς Τούφας ἀντίκου στὴν Ολασα, ποὺ τὸ ἔκαψαν οἱ Σανταῖοι.

Καὶ ἀργότερα μετὰ τὴν λήξην τοῦ πολέμου τοῦ 78 μὲ τοὺς Ρώσους, πολλοὶ ἀπαύτοι Τού-

οι Τοῦρκοι ἀνέκαθεν μισοῦσαν τὸν Σανταῖον: 1) Γιὰ τὴν ζωὴν τοὺς, ποὺ χωρὶς σύνκριση ἡταν καλύτερον ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν γύρω τῶν τυρκικῶν χωριῶν. Τὰ σπίτια τῆς Σάντας ησαν πέτρινα καὶ μεγάλα σὰν Φρούρια, ή τροφὴ καὶ ἥ ἐνδυμασία τῶν κατοίκων τῆς καλύτερην.

2) Γιὰ τὸ φιλελεύθερο πνεῦμα τοὺς: «Ἐκατοντάδες χρόνια μετέμηπον μὲ τοὺς γύρω Τούρκους, στὸν ἄγνωτον δὲ αὐτὸνς πάντοτε τὴν γύρωτις έχουν νὰ κάμουν χρήση τῶν ὅπλων.» Ἐκαμαν λοιπὸν διάφορα σχέδια, ἀλλὰ διάσταζαν νὰ ἐπιτεθοῦν. Τέλος ἔνας ἀπὸ τὴν Κολοσία τοὺς εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

3) Γιὰ τὰ ὅπλα τοὺς: Οἱ Τοῦρκοι πίστευαν διὰ τοὺς οἱ Σανταῖοι εἶχαν πολλὰ καὶ καλὰ ὅπλα, ἀλλὰ δὲ καὶ κανονίας ποὺ πήραν ἀπὸ τὸν Ρώσους στὸν πόλεμο τοῦ 78.

Γιὰ τὸν ζωρούστατον πόλεμο τοῦ Ερζερούμ πολλοὶ Κιρκάσιοι γυρίζονται στὰθμευσαν στὸ Τάσκιοπρους καὶ ἔστειλαν μερικοὺς στὴ Σάντα νὰ κατασκοπευσουν καὶ νὰ τοὺς διέλθουν ἀπὸ τὸν Λιντζάρουν οἱ γύρωτις τους. «Ἐτοι διοί ἔφυγαν γιὰ τὰ σπίτια τους.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν. — Εἴμαστε ἐρταχριά, τοὺς ἀπάντησες, καὶ τὸ χωριό μας είνε τὸ μικρότερο.

Οἱ Κιρκάσιοι γύριζαν καὶ ἔφεραν τὴν πληροφορία στὸν συντρόφον τους διὰ λίγο

τελειώποντας: «Τοῦρκοι ἔγηκαν ἀπὸ τὶς καλύτερες καὶ μόλις ἀντίκρυσαν τὶς γύρωτις μὲ ὅπλα, ἔφυγαν πεινασμένοι καὶ πληροφορησαν τὸν Σανταῖον τὸν ἔχον παραχρήσιος.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρκοι καὶ ζήτησαν νὰ τούς ἐτοιμάσουν φαγὶ χωρὶς κρονοτριβῆ.» Ἐνῷ μερικὲς Σανταῖες ἐτοιμάζαν τὸ φαγί, ἀλλες γλίστρησαν, κατέβησαν χαμηλὰ γιὰ νὰ γίνουν ἀκούστες καὶ φάναζαν: Οἱ Τοῦρκοι ἐπέτεσαν τὸ στάματον.

— Καὶ εἰσέθε πολλοὶ: ξαναρωτησαν τὴν πόλην εἰπε: «Ἐδῶ κοντά ἔχουν παραχρήσιος οἱ Σανταῖοι, ἀς πᾶμε μερικοὶ νὰ πάρωμε μερικὲς πληροφορίες, καὶ στὸ τέλος ἀς ἀπειλήσωμε, γιὰ νὰ δούμε τὸ θάλασσαν: Πήγαν λοιπὸν στὸ Κωφολείβαδο καμιαὶ δεκαρία Τοῦρ

Αἰώνες ἔχουν περάσει ἀπὸ τότε, πῶν κατὰ περάσει μοίραν ἢ μίσος καὶ ἀδιαίρετην ακήνη μοίραν τοῦ Χριστοῦ μὲν Ἑκκλησίᾳ «Σχῖσμα» διαιρέθι τὸ μυστικόν καθολικὴ Ἐκκλησίᾳ σε Δυτικὴ ὄρθδοξην Ἑκκλησίαν καὶ αἰώνες τώρα υφίσταται μεταξὺ αὐτῶν «ψυχρές πόλεις μοι», σὰν νὰ πέρασεται πέρων

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ

ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ Ο ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΣ Ο ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ

ΤΟῦ κ. ΙΩΑΝ. ΑΒΡΑΜΑΝΤΗ

αυτών «Ψυχρές πόλε-
μοι οι», σάν νὰ πρόκειται περὶ
Ιουδαίων· καὶ Σαμαρειῶν ἢ
περὶ Δυτίκου· καὶ Ἀνατολικού
συνασπισμοῦ Κρατῶν γύρω ἀ-
πὸ ὑλικὰ συμφέροντα πλαισιω-
μένα μὲν ιδεολογικές διαφορές.
Δὲν ὑπάρχει ἀκμφιβολία, ὅτι
αὐτὲς οἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν
δύο ἀδέλφων Ἐκκλησιῶν ἀπο-
τελοῦν ἀσυγχώρητη «ὅ γε τὸν
μίαν» γιατὶ εἶναι ἐκ διαμέτρου
ἀντίθετες πρὸς αὐτὴν τὴν βάσιν
τῆς θρησκείας μας, τὴν «Ἄγα-
πην» καὶ γιατὶ τὰ ἔλαστρα,
ποὺ ἐπροκάλεσαν τὸ Σχίσμα,
εἰναι μᾶλλον πολιτικής
φύσεως, παρὰ θρησκευτ-
κῆς.
«Ἄλλ’ ἐκεῖνο, ποὺ προκαλεῖ
ό τ. πρεσβευτής πολὺ ἐπιπ-
λασια καὶ μὲ κάποια προκατα-
ληψι καταπιάσθηκε μὲ τὸ θεό-
μα «Βησσαρίων» καὶ ὅτι δὲν ε-
κποτέληγε σ’ αὐτές τις τόσο
δυστενεῖς κρίσεις του γιὰ τα
Βησσαρίωνα, ἀν πράγμα
τι, εἶχε ὑπ’ ὅψιν του «πλε-
στὸν» «Ἐλλήνας ιστορικού
ποὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν
γραφία τοῦ ἀνδρός.

Ἐχαρακτηριστικά ἐπιτόλαι-
τις κρίσεις τοῦ τ. πρεσβευτα-
καὶ ἐπιμένω στὸ χαρακτηριστι-
κὸν γιὰ τοὺς ἑκῆς λόγους: Α
Τὸ θέμα «Βησσαρίων» εἶναι
δηλ. τελείων ἐξεκαθαρισμένο γ-
κάθε «Ἐλληνα, ποὺ βλέπει τ
πιούσγματα ὅχι κάτω ἀπό

εκπληξιν, είναι τὸ ἀξιοθέρνητο γεγονός, διὰ δύσεως φρέσκων πάλιονται προστάθμειες, γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ, ὅν δχι ἡ συμφέλιόισι τῶν δύο. Εἰκληπτιών, τουλάχιστον κάποιαν ὑφεσι τοῦ «ψυχροῦ πολέμου» γιὰ μιὰ εἰσηνικὴ συμβίωσι ἐμφανίζονται οἱ ἀδιάλλακτοι καὶ τορπιλλίζουν κάθε πρωτεσθιούντα. Καὶ δέν εἴ ναι μόνο αὐτό. Ἀλλὰ βεβηλώνουν καὶ τὴ μνήμη ἀνδρῶν, που ἐπρωτοστάτησαν στὸν ἀγώνα τῆς σωτηρίας τοῦ Βυζαντίου καὶ γενικά τοῦ «Ελληνισμοῦ» ἀπὸ τὸν ἰδοοστρωτήρα τοῦ ἑκτούρκισμοῦ καὶ ἔκμουσουλμανισμοῦ καὶ μάλιστα σὲ ἐποχὴ, που δὲ Παιθητὴς Μεχμέτ Β', βρισκόταν ἡδη ἐπ' ρότῳ ν πυλῶν τὴς Πόλεως τοῦ Ἑλεύθερως. Δὲν πέτυχαν δύμως στὸν ἀγώνα τους ἔξ αἰτίας τοῦ «ψυχροῦ πολέμου» μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὅπως θὰ ἀναπτύξω παρασκήτω.

Κλασικό παράδειγμα τῆς ἐπιπολαιότητος, μὲ τὴν δοποία κρίνουμε πρόσωπα καὶ πρόγυματα ἀπὸ τὸ δράμα τῆς Ἀλώσεως, ἀποτελεῖ μᾶλλον μικρὴ «δια μὲν ἄχιη», ποὺν ἔλαβε χώρα στὸν τύπο πρὸ ἔξαμνην μεταξὺ ἑνὸς πρώην πρεσβευτοῦ καὶ ἑνὸς δικηγόρου δικαιούου μένου. Θέμα: «Βῆσσαριν ὁ Καρδινάλιος». Αὐτὸς, γιὰ τὸν ὅποιο στὰ νεανικά μου χρόνια ἔτερεφα μήσος διπονόδιο καὶ σήμερα αἰσθάνμαι θυμαστὸν ἀπροσμέτριο, που φθάνει λέγονταςένας. Τὸ

που φθόνει, μέχρι λατρείας. Το μήσος μου έντυπνευσε ό καθηγη τής μου στά θρησκευτικά. Και τήν άντικατάσταση τού μήσους διὰ τῆς λατρείας τὴν ὁφεῖλω σὲ ιστορικούς, δικιούς μας και ξένους, που ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ βίο καὶ τὴν πομπεία του. Ιδοὺ τώρα μὲ λίγα λόγια ἡ γένεσι και ἔξελιξι τῆς «διαιράχης». Ο τ. πρεσβευτής πάρου σιάζεται ὡς κατηγόρος τοῦ Βησσαρίωνος, γιατὶ τόχῳ μὲ τὴ μετάστασι του στὸν Καθολικ-σμὸ ἐπρόδωσε καὶ ἀπεμπόλησε τὴ θρησκεία του καὶ τὸν ἐθνισμό του; δὲν ἔμεινε πλησίον τοῦ πομπίου του ἀγωνιζόμενως ἕπι τῶν ἐπάλξεων τῶν τειχῶν τῆς Πόλης — σπάνι καίμεις ὃ δικιοδεάτης του . . . Ιερώνας, — ἀλλ' ἐπροτίμησε γιὰ πριοσπώπηκή του ἀσφάλεια νὰ φύγῃ στὴ Ρώμη, δὲν εύρισκε ἀρικετὰ πολυτελῆ τὴν κατοικία του, που τοῦ χαρίσεις δὲ Πάτερς καὶ ἔκτικε ἀνάκτορο, — γιὰ νὰ ἀπολύωση «προφανώς τὴν παχυλὴ ἐπιχρήγησι, τῶν 600 φιορινών, που τοῦ καθώρισε δὲ Πάπας!!!

ὅλας τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς σψεις του εἰς τὴν μεγάλην τὸ Γένους «Ἐκκλησίαν, ἐδέχεσε χωρὶς φόβον καὶ αὐτὸ δὲ ἐν κχέμενον τῆς ἔδυντάσεως τῆς ζευτινῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς προσκαταρτυσμένης...»

Βησσαρίων μὴ συμμερόζουμεν κεκρίστου τὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ Μάρκου διὰ τὴν βραχείαν δικειών τῆς ἔδυντάσεως καὶ της δουλείας, δὲν ἐδέχετο νὰ διλάθῃ τὴν εὐθύνην, δπως συλλέστη εἰς μίσιν τοιαύτην ἔξελιξιν. Δὲν ἐπίστευεν, δτι ὑπόδει λαθέντος τοῦ Γένους, θά δο ορθῆ ὡς στήργυμα καὶ ἐλαττωνή ή «Ἐκκλησία, ητις «ὅστηραι ἀπορεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲ κανταντᾶ». Καὶ εύρισκε τοῦ μόνουνέννην κινδύνους καταφυγῆ εἰς τὴν ἔνωσιν, δότι δι' αὐτῆς ἐλπίζει τὸν μὲν ἔχθρὸν ἐκφοβίστη καὶ κροτήση ἐν δραστείᾳ, τὸ δὲ Γένος νὰ εύση χώση καὶ ἐν σχύση, διὰ νὰ ορθῆ νὰ τὸν κοταπολεμήσῃση.

Τέτοιες ἀντιλήψεις, στρατιωτικούς

που του καυσώρεις στην πατατάκια!!!
Συγχρόνως δύμας παρασύνα-
ζεται και ώς έγκωμιαστής Μάρ-
κου τοῦ Εὐγενίου, τοῦ γνω-
στοῦ ἀντιπάλου τοῦ Βησσαρίω
νος, γιατὶ αὐτὸς δέν ἐπεδιώκε-
ούτε πλωτό, οὐτε δόξα, εὔτε
τιμές... Γιατὶ και πιεζόμενος ἀ-
κόμη ἀπό τὸν αὐτοκράτορα
στὴ Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας νὰ
ὑπογράψῃ τὸν «Ἐν νῳ τοῦ καὶ ν
δροῦ», ἀρνήθηκε διαρρήμην.
Τόσο προστριψιώνενος στὶς
παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας, δῶσε ἐπροτίμησης
νὰ ἐπιστρέψῃ στὸ ἔκ αλογε-
ρικό του κελλιό. Και δὲν ἀρ-
κεῖται δ.τ. πρεσβευτής στὰ ἔγκω-
μα, ἀλλὰ για νὰ δώσῃ προφα-
νῶν κατοικιασθεῖσαν στὶς
ἀπόψεις του, ἰσχυρίζεται, διτ-
τάχα «Κατὰ τοῦ Βησσαρί-
ωνος καταφέρονται οἱ
οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀ-
σχοληθέντων». «Ἐλλη-
νες ιστορικοὶ μέτη-
βιογραφία του». Περιο-
ρίζεται δύμας νὰ κατονομάση
ἀπό αὐτούς μόνο τὰ ὄντα μετα-
κ. Παπαρρηγοπούλου και Χρυ-
σάνθου Μητροπολίτου Τραπε-
ζιτῶν τοῦ Αγίου Νικολαοῦ τοῦ
νὰ ἐπικρατοῦν μεταξὺ τῶν κ-
ρυκῶν ἀκόμα πρὸ ἔξιντο ἔτο-
ς. Ή χρονολογία αὐτὴ ἔχει
σημασία της, ὅτι ληφθῆ “π-
ψι”, δηλ. ἡ Βυζαντινολογία μό-
νο ὀρθίωμει βίο τριάντα σχ. δόν
τῶν και δητὶ πολλὰ σημεία τη-
ἔποχῆς τῶν Παλαιολόγων
ναι ἀκόμη ἀνερεύνητα. κα-
τὸν Ρωσσοαμερικανὸν Βύζαν-
τιονόγο Βασιλιγεῖς. (ἰστ. τῆς
Βυζαντ. Αὐτοκρατόρων
1954). Ἀλλὰ και για ἔνα
κιόμη τρίτο λόγο. Θεωρῶ
κριοεις τοῦ τ. πρεσβευτοῦ
ἐπιπόλαιες, τὸ δητὶ δηλ. θέ-
σε σὲ νὰ τὶς περιβάλλῃ μὲ τὸ δὲ
στηλιωνικό κύρος τοῦ Παπαρ-
ρηγοπούλου και τοῦ Χρυσάνθου
Ιδοὺ π.χ. τὶ γράφει ὁ πρῶ-
την ἐπίτομη ιστορία
(σελ. 386): «Σπουδαῖτα
ἐκ τῶν προσφύγων τούτων
(τῶν καταφυγόντων εἰς
Δυτικὴν Εὐρώπην) ὑπῆρξε
Βησσαρίων. Ο ἄνθρωπος
τόσ, μολονότι ἀργότερα ἔξι
τιμοθη ἐντελώς, δὲν ἥμπτο-
δύμας γὰ χάστη τὰς συμπαθε-
μας, διν ὅχι δι’ ἄλλον λόγο

τουλάχιστον διότι δὲν ἔπαι-
νά ἀγωνίζεται. διὰ νὰ συγ-
τήσῃ κάποιαν γενικὴν ουμ-
χίον τῆς Εὐρώπης ὑπέρ
Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολής.
Καὶ ὅφου ἀναφέρει τοὺς πα-
λοὺς ἀγῶνας του πρὸς τὴν
τεύθυνσι αὐτὴν καταλήγει ὡς
ἔντος: «Ο Βηστορίων ἔγρα-
πολλὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν
τὴν Λατινικὴν καὶ ὑπῆρξε τη-
στάτης κάθε φιλομούσου
θρώπου; Ἐπέρασε δὲ τὴν
ἥν του χωρίς ἐπιδείξεις, ἀ-
πόντοτε ἐδέχετο δείγματα

ξαιρετικής εύλαβείας καὶ ἀγάπης ἀπὸ δοὺς, δοσοὶ τὸν ἐπένδυσίαζαν....». Ιδοὺ τί γράφει καὶ ὁ Χρύσανθος: «Οἱ περὶ τοῦ Βησσαρίωνος γράψαντες σύγχρονοι αὐτῷ καὶ νεώτεροι ἡμέτεροι καὶ ξένοι συμφωνοῦσι πάντες, ὅτι ὁ Βησσαρίων ἦτο εἰς τῶν ὑπέροχων ιεραρχῶν τοῦ Ι Ε' αἰώνος, σοφάτας, πολύμορφος καὶ πολυκίνητος. Οἱ σύγχρονοι του Φραντζής, Δούκας καὶ Χαλκοκονδύλης ἔκφραζονται περὶ αὐτοῦ μετὰ ἐκεινῆσσεως. Μόνον σκοτεινὸν σημεῖον τῆς ζωῆς του εὑρίσκουμενον πολλοὶ τὴν μετάστασιν αὐτοῦ εἰς τὸν Λατινισμόν, ἄλλοι ἂλλως ἔξηγουντες αὐτήν, τινὲς δὲ ἐπικρίνοντες αὐτὴν δριμέως, ἀπόδιδουσιν εἰς Ἐλατήρια ίδιο τελεῖ οἵσαν τὰ παρὰ Λατίνοις ἀξέματα... Καὶ ἡμεῖσνοι λιμονίους, διὰς κυρίᾳ αἵτια τῆς εἰς τὸν Λατινισμὸν μεταστάσεως τοῦ Βησσαρίωνος δὲν ἥσαν τόσο αἱ παρὰ Λατίνοις τυμαί. Φρονοῦμεν δὲ μᾶλλον, ὅτι ἡ εἰς τὸν Λατινισμὸν μετάστασις αὐτοῦ ἦτο τὸ τίμημα, δι' οὐ ἐνόμιζεν δὲ Βησσαρίων, ὅτι ἔξηγόρασε τὴν Ἐνωσιν μετὰ τῆς Δυτ. Ἐκκλησίας καὶ τὴν βοηθειαν τῆς Δύσεως εἰς τὸ ἀγωνιοῦν Γένος καὶ τὸν κινδυνεύοντα πολιτισμόν του...».

Κατόπιν τούτου προβάλλει ένα όμειλικτο έρώτημα: Ποῦ την βρίσκει δ. τ. πρεσβευτής τὴν «κα τ α φ ο ρά» Παπαριθυγούπολιν καὶ Χρυσάνθυν κατά τοῦ. Βησσαρίωνος δύον ἀφορᾶ ἔστω τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὅποιον ἀντιμετώπισε τὸν ἐθνικὸν κίνδυνο; Στὴ μετάστασί του στὸ Λαστινοῦ; «Ἄλλα πῶς δὲν ἀν τιλαμβάνεται, διὰ τὸ ἐνέργεια οὐτῆς ἀποτελεῖν. «Θεισίαν ἐξιλαστήριον, τὴν ὅποιαν μόνον ὁ πατριδολάστρης Βησσαρίων μπορούσε νὰ προσφέρῃ; Γιατὶ μόνο αὐτὸς θεωρούσε τὴ σωτηρία τῆς πατρίδος «ΣΟΥΠΡΕΜΑ ΛΕΞ». Καὶ γιατὶ πιστεύει, διὰ μὲ τὸν «έκλαστινομό» του ίδιου θὰ ἐπρολαμβάνοταν ὁ «έκτουρκισμός», ἔκστομηρίων «Ελλήνων». «Η μηπως σύμφερο εἶναί εἰληνες γυνήσιοι οἱ «έκμουσουλμανισθέντες» καὶ δὲν εἶναι; «Ελληνες γυνήσιοι οἱ ἀνήκοντες στὸ Καθολικὸ δόγμα;

ΙΑΛΛΑ, παραπτηρεί δ τ. πρε-
σβευτής «πώς δ εύφεμστατος
Βησσαρίων δέν ἀνιελήθθη, δ-
πως πολλά ἄλλα ἐκ των με-
λών τῆς ἀντιπροσωπείας δτι δέν
ἡτο δινατόν ὁ Πάπας Εὐγέ-
νιος ΙY νὰ κινήσῃ τὸν κόσμον
εἰς σταυροφορίαν...»; Καὶ διε-
ρωτῶμα: Πώς μποροῦν νὰ διστ-
φύγουν τὴν προσοχὴν ἑνὸς
διπλωμάτου τὰ, ἔχης δύο γεγο-
νότα την δύναμιν παρθεῖ ἀπόν-

νότα, που δίνουν σαφή απόντησι στήν άπορία του; Τὸ διτηλοδάκη — κατὰ τὸν Βασιλεὺς γιεφ — «Ο Πάπας Εὐγένιος ΙΓ ἐκήρυξε μία σταυροφορία καὶ ἐπέτυχε νὰ ξεσηκωσθῇ κατὰ τῶν Τούρκων τοὺς Οὕγυρους, τοὺς Πολωνούς καὶ τοὺς Ρουμάνους μὲν ἔνα στρατό. Σταυροφόρων ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Βλαντισλάβου καὶ τοῦ περιφύλακου Ούγγρού ἥρωας Ούνιαδόβη. Στὴν μάχῃ ὅμως τῆς Βάρνας τὸ 1444 ὁ Σταυροφόρος ἦττηθήτη σαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἐψυχεύθησαν ὁ Βλαντισλάβος καὶ ὁ Καρδινάλιος Καισαρίνη. Καὶ τὸ δὲ — κατὰ τὸν κ. Σπ. Ἀργυρὸν, δικηγόρον, — «Ο Πάπας τῆς Ρώμης Κάλλιστος ὁ Γ' τὴ προτροπῆ τοῦ μεγαλού λούς «Ελλήνος σοφοῦ ἐκ Τραπεζοῦ ζωντος Βησσαρίωνος διτελοῦντος Καρδιναλίου, ἔξεδωκε Βούλαγ. τὴν 17 Μαΐου 1455, διὸ τῆς ὁποίας ὑπέσχετο ὄφεστη

άμαρτιών εἰς δόσους ἔμελλον νῦ
· συμμετοχῶσιν εἰς τὴν πασού
· σκευαζούμενην ἐκστρατείαν. Διὰ
· τὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν ἐνόπτη
· τῶν Χριστιανῶν Ὕγειμόνων ἐ¹
· Κάλλιστος, ἐπεστράτευσεν δό²
· λους τοὺς καλογήρους τοῦ Τάρ³
· ματος τῶν λεγούμενων «Μιω⁴
· ριτῶν», τοὺς δόποιούς ἀπέστει⁵
· λεν εἰς δῆλη τὴν Εὐρώπην θιδ⁶
· νά κηρυξθεῖσαν τὴν Σταυροφορία⁷
· αν, εἰς δὲ τοὺς Βασιλεῖς ἔπειται⁸
· ψε τοὺς ἐπισημοτέρους ἐκκλη⁹
· σιαστικούς ἀξιωματούχους. Τόδι¹⁰
· Βησσαρίωνας ἀπέστειλεν εἰς¹¹
· τὸν Βασιλέα Ἀλφόνσον¹²
· Νεαπόλεως, δόποιος τὸν ὑπε¹³
· δέχθη ἔξωθι τῆς πόλεως, ἔγο¹⁴
· γυπέπτησεν ἐνώπιον τοῦ Ιεράρχ¹⁵
· χου καὶ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε¹⁶
· εἰς τὴν Νεαπόλιν, διπού ἀπ¹⁷
· κοινοῦ οἱ δύο ἄνδρες παρε¹⁸
· σκεύασαν τὰ τῆς συμμετοχῆς¹⁹
· τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεω²⁰
· εἰς τὴν Σταυροφορίαν.²¹

· Καὶ κάτι ὅλο: Πώς ἔγκω²²
· μιάζοντας μαζὶ μὲ τὸν Μάρκο²³
· Εὐγενικὸ καὶ τὸ Γεώργ. Σχολή²⁴
· ριο, τὸν πρώτο Οἰκ. Πατράς²⁵
· χή μετὰ τὴν Ἀλωσὶς διεγένε²⁶
· διο, δὲν θυμήθηκε, διτὶ δὲ τελε²⁷
· ταῖς συγκαταλεγόταν μεταξ²⁸
· τῶν πιστῶν διπαδῶν τοῦ Ἐν²⁹

ικού κόμματος καὶ φίλων τοῦ Βησσαρίωνος, ὅπως γίνεται διοφάνερο ἀπὸ τὴν κατωτέρω μιλίσα του: «... Κανεὶς δὲν ἀνοεῖ, διὰ ἡ πρώτη αἰτία τῆς γνώσεως εἶναι, ἢ ἐλπίς τῆς βοηθείας τῆς Δύσεως καὶ ἄλλος ρόπος σωτηρίας δὲν ἀπομένει». «Οποίος λέγει, διὰ, πρέπει νὰ μείνωμεν δύο ἀφοροὶ καὶ ἀδίσταμένωμεν, ὅπως ὁ Θεός μᾶς προστατεύσῃ, καὶ τὸν ἑκυτόν του ἀπατᾶ καὶ τοῦ Θεού καταψεύδεται».

Διότι κανένας δὲν θεῖται, διὰ τὸν δῆσιος ἀμελήν νὰ ἀδηνί τὰ μέτρα τῆς προστασίας του. Συμβουλεύει δύνει, πασικαλῶ καὶ ἔξορκίζω δλους τας νὰ κάσυμεν, διὰ εἰναι τρώτων τὸ καθῆκον μᾶς καὶ διὰ εὔτερον ἐπιβάλλει ἢ σκληροῦς παρούσης στιγμῆς ἀνάγκην διὰ πάντων σκοπούμεντες, διάτως ποτρίδα καὶ ἔρδα καὶ τάσους καὶ λερδα καὶ τάσους καὶ ἀεὶ μὲν νῦν οὐδὲ μάλιστα διασώμενα».

Θά μᾶς ἀντιπαροσταχθῆ βεβαίως τὸ σοβαρὸν ἐπιχείρημα, διὰ δὲ Σχολάριος προτοῦ ἀκόμη ὑπογραφῆ δὲ «Ἐνωτικὸς Ὁρος» μετεπήδησε στὸ ὀντίπαλο κόμμα τῶν Ἀνθενωτικῶν. Ὁ Αχιλ. Κύρου ἔξετάζων τὰ στήσα τῆς μεταστροφῆς αὐτῆς γράφει: «Πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἔξει γηθῆ τὸ γεγονός, διὰ δὲ παράγων αὐτός, δὲ δόποις τόσον εἰς εὐσυντελέσει εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑγνώσεως, ἔγ νεν ἔπειτα φαντηκός ἀντίπαλος τῆς καὶ συνεπιθέσεων ἀντιθέτως εἰς τὸ νὰ ἀναπτυχθῆ τὸ ἔργον ἐκεῖνο; Πολλὰ ἔγραφησαν δάτα τὸ περίεργον αὐτὸν φαινόμενον καὶ ἔφθασαν μάλιστα μερικοὶ μέροι τῆς τελείως ἀστηρίκτου ὑποθέσεως, διὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν διοι καὶ δὲ ὀντίπαλος τῆς Ἐγνώσεως». Καὶ ἀφού τὴν χαρακτηρίζει τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν πολὺ οἰσιοκίνδυνη δίδει τὴν ἔξης ἔξηγην: «Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς, καθ' ἥν συνήπετο ἡ Ἐγνώσις, διεπίστωνε (ὸ Σχολάριος) μὲ βαθείαν θλίψιν. διὰ τὴν Ἐγνώσις σύντη σύτε πλήρης ήτο, οὔτε εἰλικρινής. Ὅτι ἐλάχιστοι ἀπὸ τοὺς μέλλοντας νὰ τὴν ὑπογράψουν ἐπίστευσαν εἰς αὐτήν, διὰ οἱ Λατῖνοι ἔξηκολούθουν νὰ ἐπιθεικύσουν τὴν προσθλητικὴν αὐταρχικότητά των, διὰ πολὺ δόλιγας ήσαν αἱ πιθανότητες τῆς ἀποτελεσματικῆς πρὸς Κωνσταντινούπολιν βοηθείας τῆς Δύσεως. Ὁπώς σύμβανει ὅμιλος συχνά, πρόπειρε εἰς τὴν μεταστροφὴν αὐτὴν νὰ ἀναζητήσωμεν τὸ προσωπικόν, τὸ συνοισθιματικὸν αἴτιον: παλαιὸς φίλος καὶ μαθητὴς τοῦ Εὐγενικοῦ, ὁ Σχολάριος εἶχεν ἐν τούτῳς ἀπομοκρυθῆ ἀπὸ αὐτὸν ἐν Φεράρρᾳ καὶ Φλωρεντίᾳ διὰ νὰ ὑποστητε τὴν ἀναμφισθῆτον ἐπιδραστὸν τοῦ Βησσαρίωνος. Βαρύτατα φέρων δὲ Μάρκος τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτὴν ἔγραψε πρὸς τὸν πολαιόν του φίλον ἐπιστολὴν, ἐν τῇ δόποια ἀπροκατάπτωτος δύμολογει, διὰ τὸν ἐπιλήρωσε λύπης καὶ, πόνου δὲ Σχολάριος, δταν — μεταβάλλων ἀντιλήψεις — συνενοίστο μὲ τοὺς «χειροτέρους τῶν πολιτικῶν»... Πράγματι μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ἀκολούθει δὲ μετάνοια τοῦ ἀσώτου ιδίου καὶ δὲ ἐπιστοροφῆ τοῦ Εὐγενικοῦ μὲ τὸν δόποιο συμφωνεῖ πλήρως, δτον αὐτὸς στὸν ἐπιστολὴν ποὺ μνημονεύσαμε ἐτόνξε: «Ἐὰν δὲ Θεός δὲν προστατεύσῃ τὴν Πόλιν, δύσκινος θὰ ὄγουντον οἱ φιλοδοξοῦντες νὰ τὴν προστίσουν μὲ τὰ ἀργύρα αὐτοῦ Πάπα». Πόσο δίκαιο εἶχαν ἔκεινοι, ποὺ πίστευαν, διὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν δύο Σχολάριοι, γιὰ νὰ εἶναι δὲ ἔνας τόσο φανατικός Ἐγνώτικός καὶ ἄλλος ἔξιον φανατικός Ἀνθενωτικός. Τόσο ἀκατανόητο, ἀνεξήγητο, θεωρούμενον τὸ φαινόμενο τῆς μεταστροφῆς του καὶ τῆς μεταπτώσεως του ἀπὸ τὸ θαυμαστὸ έκεινο πρε παλι σμ διδιοι στὸν ἀστοκοπο καὶ μάταιο τὸν δύωνται τοῦ Βησσαρίωνος γιατὶ πίστευαν, διὰ λίγες ήσαν οἱ πιθανότητες τῆς ἀποτελεσματικῆς βοηθείας τῆς Δύσεως, δταν ληφθοῦν ὑπόψι τὰ δύο γεγονότα, ποὺ μνημόνευσαν ἀνωτέρω σχετικὰ μὲ τὶς σταυροφορίες καὶ συγκεκριμένως τοῦ 1444 μὲ τὸν Πάπαν Εὐγένιον Δ'. Καλλιτὸ Γ' δηλ., τὸ ἔνα πρὸ τῆς Ἀλώσεως, παρ' δλη τὴν ἔχθρικὴ στάσι τοῦ λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέναντι τῆς Δύσεως.

λόγου διμως τὸ ὀσφαδὲς υρεῖ καὶ ἔνα ἄλλο ἴστορο- εγούνος, πού, κατὰ τὸν Βα- λεφ, ἔχει ὡς ἔξῆς: «Τὸν αἰώνα δὲ αὐτοκράτωρ Μι- Η^ν ὁ Παλαιολόγος, ἀν- ιβανόμενος πέρας ὡς πέρα κίνδυνο, ποὺ διέτρεχε τὸ ντιό ἀπὸ τὸν Γάλλο Βα- τὸν Δύο Σικελιῶν, Κά- Ανζού, μετεχειρίσθηκε νη̄ διπλωματία. Ἡλθε σὲ ρυνενόστης μὲ τὸν Πά- ὡς πρὸς τὴν ἔνωσιν καὶ ἀπέσπασεν ἀπὸ τῇ στενὴ ὥρασία του μὲ τὸν Κάρο- έκαμε εἰρήνη μὲ τοὺς Γε- τες, συγεδέθη μὲ φιλικὲς εἰς μὲ τὸ Χανᾶτο τῆς Χρυ- Ορῆς καὶ τὴν Αἴγυπτο ἀντιπεριστασμὸν τὸν Τούρ- κοι ἐκμεταλλεύμενος τὶς σχέσεις τῆς ἐποχῆς, τὸ τούρκιον τοῦ Βιζαντίου ἀπὸ τὸν αἰώνον.

ἡ διμως κανένας ἀπ' αὐτὰ κάμει ἐντύπωσι στὸν τ. βευτή, Κάποια στιγμὴ θυ- ωστόσο τὸ «σαρίκι τοῦ τάγρου καὶ τὴν τιάρα τοῦ α» καὶ διερωτᾶται, ὅν ἡ Σταυροφορία, γιὰ τὴ δη- ργία τῆς δόποιας ἀγωνιζό- δε Βησσαρίων, ἀπέδειπτε απαλλασγὴ τῶν Ἐλλήνων τοὺς Τούρκους ἢ στὴν ύ- γιν τους στοὺς Λατίνους, ὁρφάνερη ἢ προτίμησί γιὰ τὸ πρώτο, τὸ «σαρίκι σουλτάνου». Τὸ Γένος δ- ἔγνώρισε καὶ τὴ Φραγκο- ία καὶ τὴν Τουρκοκρατία. Ξέρει καλά, δητὶ ἐπὶ διό- αιώνες, ποὺ κράτησε ἡ γοκρατία, ἡ ἀγύκατα- στασα τὴν καταλυθείσαν δόξην «Εκκλησίαν Λατινι- ιεραρχία μὲ τὴν βοήθειαν τῶν διασπαρέντων εἰς δι- ηρον τὴν χώραν μοναχι- τογμάτων τῆς Δύσεως, ἔ- ωξε τὸν προστηλυτισμὸν «Ελληνικῶν πληθυσμῶν. Ἀπελεσφότητο! ἀπέθησαν σχετικαὶ ἀπόπειραι καθ, δ- δὲ τὴν Φραγκοκρατίαν σ- τος παρέμεινεν ἢ θοδοσίας ἵσιας τούρκους, στὴν ἐ- πορείησι τοῦ δόποιου ἀπὸ παιδικά του ἀκόμη χρόνια τὸν ἔσωτο του δὲ Βησσα- ρίου, δταν ἀναλογισθεὶ κανεὶς ποίεις συνιδογίας ἥτο ὑπο- μένος νὰ ἔργαζεται. «Η στιαγικὴ Δύσι νὰ σπαράσ- και ἀπὸ ἐμφυλίους πολέμους διεθνεῖς ἀνταγωνισμούς.

καὶ ἡ Ἀντιπροσωπεία τοῦ διαστολὴς της Για- ένης εἶναι, μόνο ὁ Εὐγενίκος, πεποιθήσεως ἀντίπαλος ἀπὸ φόδρον, δτι «καὶ δύο Χριστοῦ Εκκλησία, ἔνο- ου, θὰ ἀπετέλουν τόσον ἰ- δύανατον πλέον τὴν πραγ- οποίησιν· τοῦ δινείρου του: Καὶ οὐαί τικής κο- οθεωρίας του, τὴς εοκαταστάσεως δηλ. ἀρχαίους «Ἐλληνι- υ κόσμου τῶν Θεῶν τι τῶν Ηρώων». (Αχ- οού), Εἶναι καὶ δὲδελφὸς Αὐτοκράτορος Δημήτριος ἡ τῆς ἔνωσεως, τοῦ δόποιου ἀδιθρήνητο χωρακτήρα γράφουν σαφῶς ἢ μεταγε- τέος του συμμαχία μὲ τοὺς ουρᾶς τοῦ Γένους καὶ ἡ ὑ- αγγή του στὸν Πορθητή, ὃν ὁποῖο ἔδωσε, καὶ τὴν κό- του ὡς σύζυγο. Γιατὶ δὲν οκείτο νὰ διαδεχθῇ στὸ θόο τὸν αὐτοκράτορα αὐτός, ὁ Κωνσταντῖνος! Καὶ εἰς μετρον δὲν λείπει καὶ σύ- δο συμπατρίωτης τοῦ Βη- σσαρίωνος Γεώργιος «Αμιρού- ς», «οσφός καὶ εύφεύστατος, ἀσταθής, ἀδίστακτος καὶ μεινεῖδητος», δὲποίος ἀντι- μετωπόμενος τὴν δυσμενή ἐν- νοτανινούπολει ἀτμόσφαι- ρη, δὲν έδιστασε νὰ ἐκδηλωθῇ ἀ πάθμους κατὰ τῆς ἔνω- σης, καταδικάζων αὐτὴν ὡς

«ψευδώνυμον» καὶ νὰ ἔχει βρίσκοται
καὶ νὰ κατασκοφαντῆσῃ μὲν
τὸν χειρότερον τρόπον τὸν συμ-
πατριώτην, φίλον του καὶ συμ-
μαθήτην του Βησσαρίωνα, δό-
διοποίος συχνὰ τὸν εἶχεν εὐεργε-
τήσει, καὶ μάλιστα εἶχε βαπτί-
σει τὸ πρώτον του τέκνον».
('Αχ. Κύρου).

Μέσα στά τόσα ιστορικά δεδομένα, που έχω αναφέρει κατά στά τόσα άλλα, που παρεσώπησα, δεν θά μπορούσα να άναψητο καί να άνευρη κανείς τὴν αἰτία τοῦ κακοῦ, τὴν αἰτία τῆς ἀποτυχίας τοῦ Βησαρίωνος. Είναι δὲ «Φ αν ατιμαστὸν μός». ή ἀφοσίωσι στὴν ίδια τῆς ἀπόλυτης Ὀρθοδοξίας, «Οἱ φανατισμένοι θρησκευτικοί, γράφει ἔνα θρησκευτικό περιοδικό, φανατίζουν καὶ φανατίζονται, καὶ διακρίνονται όποιαν ἀντίχριστιανικήν ἀποκλειστικότητα, διακηρύττοντες εἰς τὴν διαπασῶν, ὅτι αὐτοὶ καὶ μόνοι κατέχουν τὴν ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν ήθικήν..». Ναί, άλλα δὲ φανατισμὸς ὀπλισμόνος, μὲ τὴν μοιραστεία, τὴν μαστικοπάθεια κατόπιν μεσοπανισμού είναι διλέθριος, ὅσες φορὲς ἀναμιγγύεται στὴν ἔξωτερική πολιτική τοῦ Κράτους, ἢ δύοις πρέπει νὰ είναι ρεαλιστική καὶ εὐέλικτη. Τὸν ἡ αἰώνα για πρώτη φορά εἶχε ἐκδηλωθῆ τοῦ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν ἐπισημόποιηθήκε δύμας καὶ ὑφίστατο σιωπηρῶς, μέχρι τοῦ ΙΑ' αἰώνος. Προεβλέπονταν δισφαλῶς οἱ διλέθριες συγέπειτες τους, γιὰ τὴν τύχη τῆς αὐτοκρατορίας. «Τὸ σχίσμα ὡς στόσο ἔγινε αἰσθητός, ἀμέσως μόνο στοὺς ἐπισήμους. Ο πολὺ λαὸς ἀντιμετώπισε το γεγονός πολὺ ἡρεμούμενον ἔχοντας πολλὲς φρέσκες ἐπιγνώσεις τῆς διαφορᾶς τῶν διδασκάλων τῆς Κωνσταντινούπολεως καὶ τῆς Ρωμηίας, λέει δὲ Βασίλιγεφ καὶ συνεχίζει: «Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἀριδίος καὶ περίφημος Ἐλλήνης συγγραφεὺς τοῦ ΙΑ' αἰώνος Θεοφύλακτος δὲν παραδέχεται τὴν γενικὴ ἀποψιν περὶ διφορικοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ οὔτε ὀνταγωρίζει τη σο πολλές τις πλάνες τῶν λατίνων — πλὴν τοῦ ΦίλιΟΚΒΒ' —, ποὺ νὰ δικαιολογοῦν· ἔνα διαπόφευκτο σχίσμα καὶ κακίζει τὴν μεταξὺ τῶν μορφωμάτων τῆς ἐποχῆς του ἐπικροτούσαν θεολογικήν ἀδιαλλασσίον καὶ ὑπεροψίαν», «Ἐπομένως δὲν είναι μυστικό, ποὺ οὐδεφέτεροι τοῦ δέξαλλος φανατισμὸς τοι λαοῦ τοῦ ἀνδρού στὴν Πόλη γιὰ νὰ πληρωθῆ μὲ τὸ ἴδιο νομισματα στὰ 1204 ἀπὸ τοὺς Φοσάγκους καὶ γιὰ νὰ γίνη στα 1453 δὲ τὸ ἴδιος ὑπαίτιος τῆς διαλύσεως τῆς αὐτοκρατορίας του.

Είχα παραλείψει ἀπὸ ἀδελφῶν
ψία νὰ συμπεριλάβω στὴν ἀρ-
χὴ τοῦ παρόντος ἄρθρου μο-
μετοδύν τῶν κατηγορίων τοῦ π-
πρεσβευτοῦ κατὰ τοῦ Βησσα-
ρίωνος καὶ τὴν κατηγορίαν
ποὺ ἀναφέρεται στὰ σχέδια
τοῦ Πάπτα Πίου ΙΙ πεοὶ δια-
μῆτος τοῦ Ὁθωμανικοῦ Κράτου-
μετὰ τὴ γάικη τῆς Σταυροφο-
ρίας.

διά τὴν διάσωσιν της ουσίας
σμέντης πατρίδος του». Καὶ τώρα θὰ προσκομίσουμε
πλέον συγκεκριμένα στοιχεῖα
για νὰ ἀποδείξω, πόσο ἀσύνθιτη
στατική εἶναι οι κατηγορίες της
τετραγωνικής. πρεσβευτοῦ, ὅπως ἔχουν δια-
τυπωθεί στὴν ἀρχῇ τοῦ παρόρθιον
τοῦ ὄρθρου μου. Ἐπὶ τῆς προ-
της κατηγορίας, δητι ἕπειτα
δωσε τὴ θρησκεία καὶ τὸν
θυσισμό του ἔχει τὸ λόγο δ
ταλός καὶ καθολικὸς συγγρα-
φεὺς Τζιοβάνι Μπατίστα Νικο-
λίνι ποὺ ἔγραφε τριακόσια πε-
νήτα χρόνια μετά τὸ θάνατο
τοῦ Βησσαρίωνος σὲ μὰ ‘Επί-
ληψία ποιητρια τὴν Ἀγγελικήν
Βαρθολομαίην - Πάλλη: «...
Βησσαρίων ὁμοίαζει μὲ τὴ
Ἐβραϊο, ποὺ ἔγινε Χριστιανός
για νὰ κάμη τὶς δουλειές του
καὶ ποὺ ἐπιστρέψει κατὰ τὸ
πελευτοῖς του στιγμὲς στη
Ιοανδῖσμό. ‘Ετοι, καὶ ὁ Βησ-
σαρίων, ὅχι τὴν τελευταία την
στιγμήν, ὀλλὰ πάντοτε ἥπο τὸ
θόρυβος κι’ ἃς ἔβεβαίωνε ὁ
διοίος, δητι ἀπὸ πεποίθησι: ἔγινε
Καθολικός. Θὰ σοῦ δώσω
διοιδάστης πελλά σχετικά
πλι μεγάλη αὐτὴ ἴστορικὴ μο-
φή. Κατὰ τὴν ἀντιληψί μου
αὐτὸς εἶναι ὁ χαρακτήρ
Βησσαρίωνος. Προσῆλθε στη
Κιθαλικισμό, δητι γιατὶ πίστη
ψε, δητι ἥπο ὀληθρέστερος τα
Ορθοδοξίας, ὀλλὰ γιατὶ στη
μεγάλος διπλωμάτης διέβητε
τὰ ἔξοιτεικὰ ὡφέλη, ποὺ
ΣΥΝΕΧΕΙΑ: εἰς τὴνθη σελίδη

